
PREDGOVOR

Knjiga koja je pred vama, poštovani čitatelji, nastala je kao proizvod znanstveno-stručnog skupa “Upravljačke elite i modernizacija”, koji je organizirao Institut Ivo Pilar u okviru susreta *Annales Pilar 2000. – Sociološki susreti* u studenom 2000. godine u Zagrebu.

Sudionici skupa i autori tekstova pokušali su odgovoriti na jedno od temeljnih pitanja sadašnjeg trenutka Hrvatske: *kakve su nam upravljačke elite potrebne za izazove nove hrvatske modernizacije?* To pitanje “vraća u život” ocjenu da je povijesni, socijalni i profesionalni profil domaćih elita doista od presudne važnosti za moderni razvoj zemlje u skoroj budućnosti, te da se iz dosadašnjeg djelovanja hrvatskih elita trebaju izvući pouke za budućnost.

Isti stav otvara, međutim, mnoštvo prijedora kada je riječ o optimalnom odnosu između elita, razvoja i modernizacije. Primjerice, Hrvatska je možda u posljednjih deset godina na političkoj razini donekle odgovorila na osnovna pitanja identiteta, ali je, po našoj procjeni, posve zatajila u racionalnoj analizi sadašnjosti (na temelju znanstveno prihvaćenih kriterija) i u elaboraciji bilo kakve nacionalne strategije razvitka. Riječ je o strategiji koja bi iznjedrila točke posebnosti i izvrsnosti jedne male države/društva u uvjetima rastuće globalizacije i međuovisnosti gospodarskih, političkih, društvenih i tehnoloških sustava. Za obavljanje bilo jednog bilo drugog zadatka od ključne je važnosti kakve ljudske resurse imamo ili, preciznije, koje razvojne (političke, znanstvene, menadžerske, poduzetničke) elite imamo, a koje bi trebale ponuditi odgovore na brojna pitanja iz domaće i svjetske okoline.

Složimo li se s ovom “dijagnozom” i ocjenom da iz nje izvedene zadatke tek treba obaviti, onda nam valja postaviti i *neka temeljna pitanja* koja ti isti zadaci impliciraju.

Prvo, kakva je slika naših upravljačkih elita u multidisciplinarnoj (sociologijskoj, povijesnoj, kulturološkoj, sociopsihologijskoj) perspektivi? Ima li ih, i koje su “poruke” te slike za naše suvremenike?

Drugo, kakav jest a kakav bi trebao biti odnos između hrvatske političke elite i modernizacije, odnosno između hrvatske menadžerske i poduzetničke elite i naobrazbe te između novih elita i valova globalizacije? Pitanja su to koja zapravo ispituju međuodnos između zahtjeva za oblikovanjem novoga identiteta domaćih elita i zahtjeva modernizacije “ovdje i sada”.

Treće, kakvo je ponašanje domaćih elita (osobito menadžera i poduzetnika) uočljivo u “svijetu poduzeća”, osobito s obzirom na vlasnička i institucionalna obilježja upravljanja u domaćim velikim poduzećima (dioničkim društvima ili korporacijama)? Kakve su prakse ovdje na djelu? Samo one koje proizlaze iz krajnje pojednostavljenog (primitivnoga) odnosa rada i kapitala, svedenog na opsesivnu ovisnost o zakonu profita pod svaku cijenu ili i neke druge? Jesu li ove druge doista i moguće, s obzirom na povijesna iskustva koje ovi prostori imaju i sa socijalizmom i s nekadašnjim kapitalizmom?

Nadamo se da se dio odgovora na ova pitanja može naći na predloženim stranicama. *No, ponuđene tekstove treba čitati ponajprije kao poziv na zajednički dijalog glavnih razvojnih sudionika u Hrvatskoj. Brisanje ideologijskog jezika u tom je dijalogu naprosto higijenski imperativ. U takvom je dijalogu, izvan svake je rasprave, moguće doći do jasne definicije bitnih problema hrvatske sadašnjice, odgonetnuti uporišta realne strategije razvoja i identificirati žive socijalne aktere modernizacije.*

Vjerujemo da tekstovi skupljeni u ovom zborniku mogu biti korisni u takvom poslu.

Urednici